

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ ПОЗАШКІЛЬНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Я.Ю. Коротченко

Історія людства нерозривно пов'язана з історією природи. На сучасному етапі питання традиційної взаємодії її з людиною вирости в глобальну екологічну проблему. Якщо люди в найближчому майбутньому не навчаться дбайливо ставитися до природи, вони погублять себе. А для цього треба виховувати екологічну культуру й відповідальність. І починати екологічне виховання треба з молодшого шкільного віку, тому що в цей час набуті знання можуть надалі перетворитися в міцні переконання.

Екологічне виховання - найважливіша складова особи сучасної людини. Формування у дітей відповідального відношення до природи - складний і тривалий процес. Його результатом повинно бути не тільки оволодіння певними знаннями і уміннями, а й розвиток емоційної чуйності, уміння і бажання активно захищати, покращувати, ушляхетнювати природне середовище. Учні, що отримали певні екологічні уявлення, будуть краще відноситися до природи. В майбутньому це може вплинути на оздоровлення екологічної обстановки в нашому краю і в країні.

Можливість корінної зміни ситуації, що склалася, пов'язана з науковою розробкою проблем екологічного виховання на основі тих, що виявляються сучасними філософами і культурологами перспектив переходу людства до ноосферної цивілізації через твердження в суспільстві екокультурних цінностей.

Стає все більш ясною необхідність посилення дії на духовну сферу особи, формування етичного компоненту екологічної культури, що є прерогативою процесу екологічного виховання. На кожному віковому етапі розвитку особи екологічна культура має свої специфічні характеристики.

Підвищення рівня екологічної вихованості підростаючого покоління знаходиться в прямій залежності від повноти наукових уявлень про своєрідність процесу екологічного виховання на кожному віковому відрізку і його практичній реалізації з урахуванням виявлених особливостей.

Дитина ж часто навіть не підозрює, що існують в світі духовні цінності, моральні якості, національна культура. І хоча наше благополуччя залежить від стану економіки, первинної все ж таки є екологічна свідомість.

Про занепад моралі людського духу попереджали видатні релігійні діячі сучасності - Тато Римський, Іоан, Павло II, Далай-Лама, священник Олександр Мень.

Часто про свою цивілізованість ми судимо по кількості матеріальних благ, а критеріями цивілізованості є розвиток культури й етики, підвищення духовності й моралі, мудрість людей, які рухають уперед цю цивілізацію, тому найкращі представники науки й культури, духівництва сьогодні

призивають звернутися в ті життєві цінності, які людство виробило протягом тисячоріч.

Люди повинні переглянути свої життєві позиції й принципи. Знову відчуті себе невід'ємною частиною Природи й зрозуміти, що духовне здоров'я людини невіддільне від здоров'я Природи.

Екологічний стан, що склався, в світі, ставить перед людиною важливе завдання - збереження екологічних умов життя в біосфері. У зв'язку з цим гостро встає питання про екологічну письменність і екологічну культуру нинішнього і майбутнього поколінь. У нинішнього покоління ці показники знаходяться на дуже низькому рівні. Поліпшити ситуацію можна за рахунок екологічного виховання підростаючого покоління, яке повинне проводитися висококваліфікованими, екологічно грамотними педагогами, які озброєні крім спеціальних знань, ефективними методиками, що дозволяють комплексно впливати на особу дитини, розвивати всі компоненти екологічної культури як особистості в частині загальної культури людини. Проблема екологічного виховання достатньо висвітлена в роботах відомих учених. Визначені цілі, завдання, принципи, засоби, форми і методи, а також зміст екологічного виховання. Проте систематична робота по екологічному вихованню школярів не ведеться. Тому метою нашого дослідження стала розробка програми гурткової роботи екологічного виховання молодших школярів, що дозволяє повніше реалізувати можливості екологічного виховання.

Наше покоління повинне залишити про себе для своїх онуків і правнуків не мертві пустелі й отруєні поля, моря, річки й підземні води, а квітучу Землю, континенти й океани, які вирують життям. Молоді належить опанувати Законами Природи, які, властиво, і є законами нашого виживання. І насамперед, варто усвідомити істину, що сформулював 400 років тому великий англійський філософ Ф.Бекон: «Ми не можемо управляти природою інакше, як підкоряючись їй».

Екологічне виховання школярів - пріоритетний напрям в роботі школи, що здійснюється з урахуванням віку учнів, має на кінцевій меті формування екологічної культури.

Теоретичні основи екологічного виховання школярів достатньо розроблені в науковій і методичній літературі.

Не дивлячись на пожвавлення роботи по екологічному вихованню в школах, її рівень, як правило, залишається достатньо низьким.

Для систематизації роботи необхідна програма екологічного виховання школярів, що забезпечує організацію пізнавальної, пізнавально-розважальної, практичної і дослідницької діяльності, використання і поєднання інноваційних і традиційних форм, активних методів і прийомів роботи, безперервність і послідовність у викладі матеріалу.